

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

31 MARS 1953.

PROJET DE LOI créant un Institut des Reviseurs-comptables.

RAPPORT FAIT AU NOM DE LA COMMISSION SPÉCIALE (1), PAR M. HUMBLET.

MESDAMES, MESSIEURS.

CHAPITRE PREMIER.

État du projet au retour du Sénat.

Le projet adopté par le Sénat en sa séance du 11 décembre 1952, apporte au texte de la Chambre quatre importantes modifications :

1. *La dénomination* (art. 1). — La Chambre instituait un « Ordre des Reviseurs d'entreprises ». Le Sénat crée un « Institut des Reviseurs-comptables ».

2. *La fonction* (art. 3). — La Chambre confiait limitativement aux reviseurs des missions de vérification et de certification des comptes des entreprises. Le Sénat y ajoute des missions d'organisation de services comptables, de redressement, d'analyse.

3. *Les incompatibilités* (art. 7). — Le Sénat, contrairement à la Chambre, rend radicalement incompatibles les fonctions de réviseur-comptable et de commissaire de sociétés.

(1) Composition de la Commission : M. Van Cauwelaert, président; MM. Bertrand, De Clerck, Delwaide, De Paepe, De Saeger, Dujardin (Henri), Heyman, Humblet, Lefère, Scheyven, Verbist, Willot. — Anseele, De Keuleneir, De Kinder, Deruelles, Detiège, Gailly, Leburton, Major, Spinoy. — D'haeseleer, Liebaert.

Voir :

78 : Projet amendé par le Sénat.
188 : Amendements.

31 MAART 1953.

WETSONTWERP houdende oprichting van een Instituut der Boekhoudingsrevisoren.

VERSLAG NAMENS DE BIJZONDERE COMMISSIE (1), UITGEBRACHT DOOR DE HEER HUMBLET.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

EERSTE HOOFDSTUK.

Het ontwerp zoals de Senaat het terugzendt.

Door het ontwerp dat door de Senaat in zijn vergadering van 11 December 1952 werd aangenomen, worden in de tekst van de Kamer vier belangrijke wijzigingen aangebracht :

1. *De benaming* (eerste artikel). — De Kamer stelde een « Orde der Bedrijfsrevisoren » in. De Senaat richt een « Instituut der Boekhoudingsrevisoren » op.

2. *De functie* (art. 3). — De Kamer belastte de revisoren op beperkende wijze met opdrachten van nazicht en waarmerking van de rekeningen der ondernemingen. De Senaat voegt er opdrachten bij van inrichting van boekhoudkundige diensten, verbetering en ontleding.

3. *De onverenigbaarheden* (art. 7). — In tegenstelling met de Kamer bepaalt de Senaat dat de functies van boekhoudingsrevisor en die van commissaris van vennootschap volkomen onverenigbaar zijn.

(1) Samenstelling van de Commissie : de heer Van Cauwelaert, voorzitter; de heren Bertrand, De Clerck, Delwaide, De Paepe, De Saeger, Dujardin (Henri), Heyman, Humblet, Lefère, Scheyven, Verbist, Willot. — Anseele, De Keuleneir, De Kinder, Deruelles, Detiège, Gailly, Leburton, Major, Spinoy. — D'haeseleer, Liebaert.

Zie :

78 : Ontwerp gewijzigd door de Senaat,
188 : Amendementen.

H.

4. *L'accès à la profession* (art. 4). — La Chambre exigeait, sauf pour la période transitoire, un diplôme spécialisé de licencié en sciences économiques, de licencié en sciences commerciales ou d'ingénieur commercial. Le Sénat admet tous autres diplômes universitaires correspondant à quatre années d'études, ainsi que les diplômes délivrés par des établissements d'enseignement technique spécialement agréés, moyennant un examen de fin de stage.

Le texte du Sénat apporte, d'autre part, les modifications accessoires que voici :

Article premier (siège social). — Précise la notion d'agglomération bruxelloise.

Art. 3 (définition de la fonction) :

a) Supprime les mots « sous sa responsabilité personnelle ». Motif : cela va de soi.

b) Supprime le second alinéa relatif aux pouvoirs d'investigation du reviseur. Motif : il appartient au commettant ou aux lois particulières de déterminer ces pouvoirs.

Art. 4 (conditions d'accès à la profession). — Outre les modifications en matière de diplômes, exclut de la profession les anciens faillis, même réhabilités; reprend dans le texte de l'article, sous le § 6, l'article 5 du texte de la Chambre, relatif au serment, et énonce complètement la formule du serment.

Art. 5 (recours contre les décisions du Conseil de l'Institut en matière d'admission des candidats-reviseurs). Reprend l'ancien alinéa dernier de l'article 4 du texte de la Chambre.

Art. 7 (incompatibilités) :

a) Rend la profession de reviseur de banque explicitement compatible avec celle de reviseur comptable;

b) Supprime le second alinéa du texte de la Chambre, en raison de l'élargissement de la fonction de reviseur;

c) Supprime le troisième alinéa du texte de la Chambre qui autorisait sous certaines conditions l'exercice des mandats de commissaire de Sociétés.

Art. 8 (responsabilité). — Supprime les trois premières lignes du texte de la Chambre proclamant les reviseurs « personnellement » responsables des fautes qu'ils commettent. Motif : cela va de soi.

Art. 9. — Modifie le régime de la rémunération du reviseur en laissant celle-ci à charge de qui le commettra. Exception : le reviseur désigné en application de la loi du 20 septembre 1948 instituant les conseils d'entreprise est rémunéré par l'entreprise.

Art. 16. — Fixe à trois ans la durée du stage. La Chambre en décidait de même, mais à l'article 4.

Art. 17. (admission au stage). — Met le texte en concordance avec les modifications adoptées à l'article 4, 4°.

Art. 21 (appel des décisions disciplinaires du Conseil de l'Institut). — Modifie la forme de l'alinéa premier.

Art. 24 (patrimoine et budget de l'Institut) :

a) Assouplit les règles relatives à l'acquisition d'immeubles et au placement des disponibilités de l'Institut;

4. *Voor wie staat het beroep open ?* (art. 4). — De Kamer eiste, behalve voor de overgangperiode, een gespecialiseerd diploma van licentiaat in de economische wetenschappen, van licentiaat in de handelswetenschappen of van handelsingenieur. De Senaat aanvaardt al de andere universitaire diploma's die met vier studiejaren overeenstemmen, alsmede de diploma's uitgereikt door speciaal erkende inrichtingen voor technisch onderwijs, op voorwaarde van een eindstage-examen.

Darenboven worden door de tekst van de Senaat de volgende bijkomende wijzigingen ingevoerd :

Eerste artikel (maatschappelijke zetel). — Bepaalt nader het begrip Brusselse agglomeratie.

Art. 3 (bepaling van de functie) :

a) Laat de woorden « onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid » weg. Reden : dat spreekt vanzelf.

b) Laat het tweede lid betreffende de onderzoeksbevoegdheden van de revisor weg. Reden : het is de taak van de lastgever of van bijzondere wetten die rechten te bepalen.

Art. 4. (toelatingsvoorwaarden voor het beroep). — Buiten de wijzigingen inzake diploma's, worden van het beroep uitgesloten, de gewezen zelfs in ere herstelde gefailleerden; in de tekst van artikel 4, onder § 6, wordt artikel 5 van de tekst van de Kamer, betreffende de eed, overgenomen en wordt het formulier van die eed volledig aangegeven.

Art. 5 (beroep tegen de beslissingen van de Raad van het Instituut in zake toelating van de candidaat-revisoren). — Neemt het vroegere laatste lid van artikel 4 van de tekst van de Kamer over.

Art. 7 (onverenigbaarheden) :

a) Het beroep van bankrevisor wordt uitdrukkelijk verenigbaar verklaard met dit van boekhoudingsrevisor;

b) Het tweede lid van de tekst van de Kamer wordt weggelaten, wegens de uitbreiding van de functie van revisor;

c) Het derde lid van de tekst van de Kamer waarbij de uitoefening van de mandaten van commissaris van vennootschappen, onder bepaalde voorwaarden werd aanvaard, wordt weggelaten.

Art. 8 (aansprakelijkheid). — De eerste drie regels van de tekst van de Kamer worden weggelaten, waarin verklaard wordt dat de revisoren persoonlijk aansprakelijk zijn voor de fouten die zij begaan. Reden : dat spreekt vanzelf.

Art. 9. — Wijzigt het regime van de bezoldiging van de revisor en legt deze ten laste van zijn lastgever. Uitzondering : de revisor die wordt aangewezen bij toepassing der wet van 20 September 1948 houdende instelling van de ondernemingsraden wordt bezoldigd door de onderneming.

Art. 16. — Stelt de duur van de stage vast op drie jaar. De Kamer nam dezelfde beslissing, maar in artikel 4.

Art. 17 (toelating tot de stage). — De tekst wordt in overeenstemming gebracht met de wijzigingen aangenomen bij artikel 4, 4°.

Art. 21 (beroep tegen de disciplinaire beslissingen van de Raad van het Instituut). — Wijzigt de vorm van het eerste lid.

Art. 24 (vermogen en begroting van het Instituut) :

a) Maakt de regelen betreffende het verwerven van onroerende goederen en het beleggen van de beschikbare gelden van het Instituut minder strak;

b) Supprime la dévolution automatique du patrimoine de l'Institut à l'Etat, en cas de dissolution. Se borne à interdire les dispositions à titre gratuit et la répartition du patrimoine entre les membres.

Art. 25 (recettes de l'Institut) : supprime, parmi la nomenclature des recettes, le produit des publications. Motif : cette source de recettes peut entrer dans la rubrique « revenus et produits divers ».

Art. 27 (sanctions pénales). — Fusionne les articles 27 et 28 du texte de la Chambre :

a) Le port public illégal du titre de reviseur comptable est puni d'une amende de 200 à 1,000 francs, au lieu de 5,000 à 100,000 francs. Plus de peine d'emprisonnement;

b) La violation du secret professionnel est réprimée par un emprisonnement de 8 jours à 6 mois et une amende de 100 à 500 francs;

c) Le texte du Sénat ne réprime les déclarations fausses ou incomplètes que si elles ont été faites dans une intention frauduleuse. Le texte de la Chambre frappait, indépendamment de toute intention frauduleuse, les déclarations fausses ou incomplètes faites sciemment et librement (dol général). La différence de régime provient de la divergence d'opinion des deux Chambres concernant la valeur probante des vérifications et certifications : la Chambre estimait que la certification valait *erga omnes* avec la présomption de vérité qui s'y attache. Le Sénat n'y voit qu'un avis d'expert.

Art. 31 (commission d'agrération). — Le Sénat supprime l'agrération d'office des reviseurs de banque nommés membres de la commission d'agrération, en qualité de reviseurs comptables. Motif : éviter que la constitution de la commission ne devienne impossible si les reviseurs de banque n'étaient pas autorisés par la Commission bancaire à exercer la profession de reviseur-comptable.

Art. 32 (admission des candidats reviseurs pendant la période transitoire). — Modifie les conditions de diplômes prévues à la lettre b) pour les mettre en concordance avec l'article 4, 4°.

Art. 33 (présentation au stage pendant la période transitoire). — Le Sénat prévoit que, pendant les cinq premières années, la présentation de stagiaires pourra se faire par des reviseurs inscrits au tableau depuis moins de cinq ans.

Art. 34 (dérogations provisoires au régime d'incompatibilités) :

a) Le Sénat supprime, comme inutile, le premier alinéa relatif à la documentation à fournir par les candidats sur leurs activités;

b) Organise le régime de la continuation provisoire des activités incompatibles, par référence exclusive à l'article 3.

Le Sénat supprime enfin, comme inutile, l'article 36 du texte de la Chambre, relatif à l'exécution de la loi.

b) Schaft de automatische overgang af naar de Staat van het vermogen van het Instituut, in geval van ontbinding. Bepaalt zich er toe de beschikkingen onder kosteloze titel en de verdeling van het vermogen onder de leden te verbieden.

Art. 25 (ontvangsten van het Instituut) : laat, uit de opsomming van de ontvangsten, de opbrengst der publicaties weg. Reden : die bron van ontvangsten kan worden ondergebracht in de rubriek « Diverse inkomsten en opbrengsten ».

Art. 27 (strafbepalingen). — Versmelt de artikelen 27 en 28 van de tekst van de Kamer :

a) Wie in het openbaar onwederrechtelijk de titel van boekhoudingsrevisor draagt wordt gestraft met geldboete van 200 tot 1,000 frank, in plaats van 5,000 tot 100,000 frank. Geen gevangenisstraf meer;

b) Schending van het beroepsgeheim wordt gestraft met gevangenisstraf van 8 dagen tot 6 maanden en met geldboete van 100 tot 500 frank;

c) Volgens de tekst van de Senaat worden valse of onvolledige verklaringen slechts gestraft wanneer zij met bedrieglijk opzet werden afgelegd. In de tekst van de Kamer werden de valse of onvolledige verklaringen gestraft, die wetens en vrijwillig werden afgelegd (algemeen bedrog) buiten ieder bedrieglijk oogmerk om. Het verschil van regime vloeit voort uit het meningsverschil tussen beide Kamers betreffende de bewijskrachtige waarde van de onderzoeken en waarmerkingen : de Kamer was van mening dat de waarmerking geldt *erga omnes*, met het vermoeden van waarheid dat daarmee gepaard gaat. De Senaat beschouwt het slechts als een advies van deskundige.

Art. 31 (aanvaardingscommissie). — De Senaat schaft de aanvaarding van ambtswege af van de bankrevisoren die worden als boekhoudingsrevisoren benoemd tot lid van de aanvaardingscommissie. Reden : men moet vermijden dat de samenstelling van de commissie onmogelijk zou worden indien de bankrevisoren niet door de Bankcommissie gemachtigd werden het beroep van boekhoudingsrevisor uit te oefenen.

Art. 32 (toelating van de candidaat-revisoren tijdens de overgangperiode). — Wijzigt de vereisten inzake diploma's bepaald onder littera b) om ze in overeenstemming te brengen met artikel 4, 4°.

Art. 33 (voordracht tot de stage tijdens de overgangperiode). — De Senaat bepaalt dat de voordracht van de stagiaires tijdens de eerste vijf jaren kan gedaan worden door revisoren die sedert minder dan vijf jaar ingeschreven zijn op de lijst.

Art. 34 (voorlopige afwijkingen van het regime der onverenigbaarheden) :

a) De Senaat acht het eerste lid betreffende de documentatie die door de kandidaten betreffende hun bedrijvigheid moet verstrekt worden overbodig en laat het weg;

b) Regelt het stelsel van de voorlopige voortzetting van de onverenigbare bedrijvigheden, met uitsluitende verwijzing naar artikel 3.

De Senaat laat ten slotte, als overbodig, artikel 36 van de tekst der Kamer weg, betreffende de tenuitvoerlegging van de wet.

CHAPITRE II.

Discussion générale.

A la première réunion de la Commission, le Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes expose la modification essentielle apportée par le Sénat au texte de la Chambre.

Tandis que la Chambre limitait la fonction de reviseur aux missions de vérification et de certification, le Sénat l'a étendue à l'organisation de services comptables et à l'analyse, par les procédés de la technique comptable, de la situation et du fonctionnement des entreprises, tant aux points de vue de leur crédit, de leur rendement et des risques qu'elles encourent, qu'au point de vue des lois qui leur sont applicables.

Le Sénat a estimé que la Chambre s'était trop exclusivement tenue à la conception du rôle du reviseur dans le cadre de la loi du 20 septembre 1948 sur l'organisation de l'économie. Sans rien changer à l'intervention des futurs reviseurs dans ce domaine, il a voulu que la profession embrasse une compétence plus large, celle de « l'expertise comptable » qui comporte, à côté de la vérification et de la certification des comptes, les missions d'organisation de services comptables, de redressement et d'analyse définies par l'article 3 nouveau, à l'exclusion de celles qui relèvent de la gestion et de l'organisation des entreprises.

Le Sénat a justifié sa conception par le souci de l'intérêt de l'économie, celui de la formation des futurs reviseurs et de la rentabilité de la profession. Le Ministre déclare partager ce point de vue.

Le Ministre expose ensuite les divergences de vues qui se sont manifestées entre les deux Chambres concernant l'incompatibilité des fonctions de reviseur comptable et de commissaire de sociétés. Il penche personnellement en faveur du cumul des deux fonctions. Il estime toutefois que la difficulté peut se résoudre dans le cadre de la proposition de M. Scheyven sur la réforme du régime des commissaires de sociétés commerciales, sans qu'il soit besoin d'amender le texte du Sénat.

Il résume enfin les autres modifications ci-dessus exposées, et invite la Commission à approuver le texte du Sénat.

L'échange de vues qui suivit l'exposé du Ministre s'étendit aussitôt aux différentes modifications apportées par le Sénat. Des membres ajoutèrent des propositions nouvelles.

Pour le bon ordre du débat, il fut décidé d'examiner les articles un à un et d'y consacrer tous les développements que requerrait la considération de l'économie générale du projet.

Le présent rapport suivra également cette méthode.

CHAPITRE III.

Examen et discussion des articles.

Article premier.

Dénomination de la profession.

Des membres critiquent la nouvelle dénomination de « reviseurs comptables », tout en approuvant la substitution du mot « Institut » au mot « Ordre ».

HOOFDSTUK II.

Algemene bespreking.

Op de eerste vergadering van de Commissie licht de Minister van Economische Zaken en Middenstand de essentiële wijziging toe, die door de Senaat in de tekst van de Kamer werd aangebracht.

Terwijl de Kamer de functie van revisor beperkte tot opdrachten van nazicht en waarmerking, heeft de Senaat zijn bevoegdheden uitgebreid tot de organisatie van boekhoudingsdiensten en het boekhoudkundig ontleden van de toestand en de werking der ondernemingen, zowel ten opzichte van hun kredietwaardigheid, hun rendement en hun risico's, als van de wetten die er op toepasselijk zijn.

De Senaat was van oordeel dat de Kamer zich te uitsluitend er aan had gehouden de taak van de revisor op te vatten in het kader van de wet van 20 September 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven. Zonder in iets de tussenkomst van de toekomstige revisoren op dit gebied te wijzigen, heeft hij aan het beroep een ruimer bevoegdheid willen verlenen, nl. die van de « accountant », welke naast het nazien en waarmerken der rekeningen, ook de in het nieuw artikel 3 bepaalde opdrachten in verband met de organisatie van boekhoudingsdiensten, met de verbetering en ontleding omvat, met uitsluiting van die welke tot het beheer en de inrichting van de ondernemingen behoren.

Om zijn opvatting te verantwoorden, wijst de Senaat op het belang van het bedrijfsleven, wat de opleiding van de toekomstige revisoren en de rentabiliteit van het beroep betreft. De Minister verklaart dat hij die zienswijze deelt.

De Minister zet vervolgens de meningsverschillen uiteen, die tussen beide Kamers blijken te bestaan in verband met de onverenigbaarheid van de functies van boekhoudingsrevisor en commissaris van vennootschappen. Persoonlijk is hij niet tegen de cumulatie van beide functies. Hij meent nochtans dat de moeilijkheid kan opgelost worden in het kader van het voorstel Scheyven betreffende de hervorming van het stelsel der commissarissen van handelsvennootschappen, zonder dat het nodig is de tekst van de Senaat te wijzigen.

Ten slotte vat hij de overige hierboven uiteengezette wijzigingen samen, en verzoekt de Commissie de tekst van de Senaat goed te keuren.

De gedachtenwisseling die op de uiteenzetting van de Minister volgde, breidde zich onmiddellijk uit tot de verschillende wijzigingen die door de Senaat werden aangebracht. Sommige leden voegden er nieuwe voorstellen aan toe.

Voor de goede gang van de besprekingen, werd besloten de artikelen een voor een te behandelen en er de nodige uitbreiding aan te geven met inachtneming van de algemene inrichting van het ontwerp.

In dit verslag wordt die methode eveneens toegepast.

HOOFDSTUK III.

Onderzoek en bespreking der artikelen.

Eerste artikel.

Benaming van het beroep.

Sommige leden brengen kritiek uit op de nieuwe benaming « boekhoudingsrevisoren », alhoewel zij instemmen met de vervanging van het woord « Orde » door het woord « Instituut ».

Le Sénat, exposent-ils, a élargi la compétence des réviseurs en l'étendant notamment à l'analyse, par les procédés de la technique comptable, de la situation et du fonctionnement des entreprises. Cette extension de compétence justifiait le maintien de la dénomination « réviseur d'entreprises », car la dénomination de « réviseur comptable » est au contraire restrictive.

Le Ministre explique que le Sénat a adopté la dénomination de « réviseur comptable » pour marquer que la fonction dépasse le cadre de la loi du 20 septembre 1948.

Un membre propose le retour à l'ancienne dénomination. Son amendement est adopté par 5 voix contre 4 et 2 abstentions.

Par contre, la Commission maintient le mot « Institut », qu'elle reconnaît mieux adapté au rôle académique que l'institution est destinée à exercer.

Art. 2.

Cet article est adopté sans observations.

Art. 3.

Définition de la fonction du réviseur.

Un membre combat la conception du Sénat. Le système adopté par la Chambre, rappelle-t-il, se fondait sur une division verticale de la profession comptable : la vérification et la certification, d'une part, l'organisation et l'avis, de l'autre. La vérification et le contrôle appartenaient aux réviseurs d'entreprises, l'organisation et l'avis étaient du domaine des « Accountants », dont une proposition de loi tendait à fixer également le statut. « Réviseurs d'entreprises » et « Accountants » auraient eu désormais leur compétence respective bien définie et légalement protégée. Dans le système du Sénat, la division devient horizontale : le « réviseur comptable » cumulera les compétences de vérification, d'organisation et d'avis; mais il y aura des experts-comptables organisés et d'autres qui ne le seront pas. Cette situation est regrettable. Le membre intervenant est néanmoins disposé à accepter le texte du Sénat si le Ministre envisage de donner aux experts-comptables qui ne seront pas membres de l'Institut, le statut qu'ils demandent.

Deux autres membres expriment leurs craintes au sujet de l'extension de la compétence légale des réviseurs. L'acceptation de missions d'organisation de services comptables, de redressement, d'analyse, ne nuira-t-elle pas à l'indépendance et à l'objectivité des réviseurs ? Ne les conduira-t-elle pas à s'écarter de leur rôle ? Par ailleurs ne faut-il pas redouter la pratique des contrats « clandestins » ?

Un Commissaire fait observer qu'il ne faut pas confondre la compétence générale du réviseur et les missions particulières qu'il pourra être appelé à exercer. La compétence générale, c'est ce qu'il est en son pouvoir de faire : le réviseur peut être appelé à des missions d'organisation, de redressement, de vérification ou certification, d'analyse comptable. Mais lorsqu'il est chargé d'une mission particulière, il doit s'y tenir et ne peut chercher dans sa compétence générale un titre à outrepasser les limites de cette mission : ainsi un réviseur chargé d'une mission de certification dans le cadre de la loi du 20 septembre 1948, ne pourrait prendre prétexte de sa compétence générale telle qu'elle est fixée par l'article 3 du présent projet, pour imposer une organisation comptable déterminée ou donner un avis sur la situation ou le fonctionnement de l'entreprise. Il ne peut faire que de la certification. Le Ministre approuve cette mise au point.

Zij voeren aan dat de Senaat de bevoegdheid van de revisoren heeft uitgebreid, o.m. tot de ontleding, door middel van procédés van de boekhoudkundige techniek, van de toestand en van de werking der ondernemingen. Die uitbreiding van bevoegdheid rechtvaardigt het behoud van de benaming « bedrijfsrevisor », want de benaming « boekhoudingsrevisor » is integendeel beperkend.

De Minister verklaart dat de Senaat de benaming « boekhoudingsrevisor » heeft aangenomen om te doen uitkomen dat de functie het kader van de wet van 20 September 1948 te buiten gaat.

Een lid stelt voor de vroegere benaming opnieuw over te nemen. Zijn amendement wordt aangenomen met 5 tegen 4 stemmen en 2 onthoudingen.

Daarentegen behoudt de Commissie het woord « Instituut », omdat zij het beter aangepast acht aan de academische rol die de instelling zal moeten vervullen.

Art. 2.

Dit artikel wordt zonder opmerkingen aangenomen.

Art. 3.

Bepaling van de functie van de revisor.

Een lid verzet zich tegen de opvatting van de Senaat. Hij herinnert er aan dat het door de Kamer aangenomen stelsel gesteund was op een verticale verdeling van het beroep van rekenplichtige : het nazien en de waarmerking enerzijds, de inrichting en het advies, anderzijds. Het nazien en de controle behoorden tot de bevoegdheid van de bedrijfsrevisoren, de inrichting en het advies tot het domein van de « Accountants », voor wie een wetsvoorstel er toe strekt eveneens het statuut vast te stellen. « Bedrijfsrevisoren » en « Accountants » zouden voortaan hun wel bepaalde en wettelijk beschermde respectieve bevoegdheid gehad hebben. Volgens het stelsel van de Senaat, wordt de verdeling horizontaal : de « boekhoudingsrevisor » zal de bevoegdheden in zake nazien, inrichting en advies samenvoegen, maar er zullen georganiseerde en niet georganiseerde accountants zijn. Die toestand is te betreuren. Hetzelfde lid is nochtans bereid de tekst van de Senaat aan te nemen, indien de Minister het inzicht heeft aan de accountants die geen lid zijn van het Instituut het statuut te verlenen dat zij vragen.

Twee andere leden geven uiting aan hun bezorgdheid over de uitbreiding van de wettelijke bevoegdheid der revisoren. Zal de aanvaarding van opdrachten van organisatie der boekhoudingsdiensten, van verbetering en ontleding, niet schaden aan de zelfstandigheid en de objectiviteit van de revisoren ? Zullen zij hen ten slotte niet doen afwijken van hun rol ? Moet men daarenboven niet beducht zijn voor de praktijk van de « geheime » contracten ?

Een lid van de Commissie merkt op dat de algemene bevoegdheid van de revisor niet mag verward worden met de bijzondere opdrachten die hij zal moeten vervullen. De algemene bevoegdheid ligt in wat hij bij machte is te doen : de revisor kan belast worden met opdrachten van organisatie, verbetering, nazicht of waarmerking, boekhoudkundige ontleding. Wanneer hij echter belast is met een bijzondere opdracht, moet hij zich daaraan houden en mag zijn algemene bevoegdheid hem niet het recht verlenen om de perken van die opdracht te buiten te gaan : zo mag een revisor belast met een opdracht van waarmerking in het kader der wet van 20 September 1948 zijn algemene bevoegdheid, zoals zij wordt bepaald in artikel 5 van dit ontwerp, niet voorwenden om een bepaalde boekhoudkundige organisatie op te leggen of om een advies te verstrekken over de toestand of de werking van de onderneming. Hij mag alleen de waarmerking verrichten. De Minister stemt in met deze terechtwijzing.

Fort bien, enchaîne un autre membre, mais il pourra arriver que le reviseur choisi par le conseil d'entreprise aux fins d'une mission de certification en application de l'article 15 de la loi du 20 septembre 1948, accepte en même temps ou ultérieurement du chef d'entreprise une mission d'organisation ou d'avis. Ce membre redoute que l'extension de la fonction conçue par le Sénat se solde en définitive par une perte de confiance des travailleurs dans l'institution.

On répond à cette observation qu'il ne faut pas perdre de vue que le conseil d'entreprise choisit chaque année le reviseur. Il garde donc toujours la faculté de renouveler ou non sa confiance au reviseur qui aurait accepté une mission particulière du chef d'entreprise. De plus, les règlements professionnels de l'Institut pourront prescrire des règles déontologiques particulières régissant l'intervention des reviseurs dans le cadre de la loi du 20 septembre 1948.

Le membre objectant insiste pour que, sur le plan de l'organisation de la profession, toutes les dispositions utiles soient prises en vue d'assurer la complète indépendance du reviseur et de lui garder la confiance des travailleurs.

Un autre membre s'étonne de la disparition du paragraphe relatif aux pouvoirs d'investigation des reviseurs. Ce paragraphe accordait aux reviseurs les pouvoirs reconnus par l'article 65 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales aux commissaires des sociétés anonymes. Le Sénat a estimé qu'il appartient au commettant ou aux lois particulières, et non au présent projet, de déterminer l'étendue et les limites de ces pouvoirs. C'est exact en principe, mais comme l'article 15 de la loi du 20 septembre 1948 a reconnu aux reviseurs agissant dans le cadre de cette loi, les droits, devoirs et responsabilités que définit l'article 65 des lois sur les sociétés, *aussi longtemps qu'une loi nouvelle n'aura pas réglé leur statut*, il s'ensuit que l'adoption du présent projet de loi rendrait caduque la disposition provisoire de la loi du 20 septembre 1948 et laisserait les reviseurs sans pouvoirs d'investigation.

Devant cette lacune évidente la Commission a décidé unanimement de rétablir un second alinéa réglant le cas spécial de la loi du 20 septembre 1948.

Cet alinéa est ainsi rédigé :

« Lorsqu'il est commis en vertu de l'article 15, b, 2°, § 3 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, le reviseur peut prendre connaissance, sans déplacement et dans les limites de sa mission, des livres, de la correspondance, des procès-verbaux et généralement de toutes les écritures de l'entreprise auprès de laquelle il a été appelé à exercer sa fonction. »

L'article ainsi amendé a été finalement adopté à l'unanimité.

Art. 4.

Conditions d'accès à la profession.

Votre Commission se rallie aux extensions préconisées par le Sénat. Un membre, cependant, exprime sa crainte que l'élargissement consenti, créant au sein de l'Institut deux catégories de reviseurs, les universitaires et les autres, nuise à l'unité et au standing de la profession. Il ne faudra pas céder à la facilité dans l'agrégation des écoles et des programmes d'équivalence.

Een ander lid voegt er aan toe dat het nochtans zou kunnen gebeuren dat de revisor die door de ondernemingsraad wordt aangeduid voor een opdracht van waarmerking, bij toepassing van artikel 15 der wet van 20 September 1948, terzelfdertijd of achteraf van het ondernemingshoofd een opdracht van organisatie of van advies aanvaardt. Hetzelfde lid vreest dat de uitbreiding van de functie, zoals zij door de Senaat wordt opgevat, uiteindelijk zou uitlopen op een verlies van vertrouwen van de arbeiders in de instelling.

Op die opmerking wordt geantwoord dat men niet uit het oog mag verliezen dat de ondernemingsraad ieder jaar de revisor kiest. Hij behoudt zich dus steeds het recht voor zijn vertrouwen in de revisor, die een bijzondere opdracht van het ondernemingshoofd mocht aanvaard hebben, al dan niet te hernieuwen. Bovendien kunnen in de beroepsreglementen van het Instituut bijzondere regelen van plichtenleer worden voorgeschreven betreffende de tussenkomst van de revisoren in het kader der wet van 20 September 1948.

Hetzelfde lid dringt aan opdat, op het gebied van de inrichting van het beroep, alle nuttige schikkingen zouden worden getroffen ten einde de volledige zelfstandigheid van de revisor te verzekeren en het vertrouwen van de arbeiders te zijnen opzichte niet in het gedrang te brengen.

Een ander lid geeft uiting aan zijn verwondering over het wegvallen van de paragraaf betreffende de rechten van onderzoek van de revisoren. Door die paragraaf werden aan de revisoren de rechten verleend die bij artikel 65 van de samengeordende wetten betreffende de handelsvennootschappen worden toegekend aan de commissarissen van de naamloze vennootschappen. De Senaat was van mening dat het de taak is van de lastgever of van bijzondere wetten, en niet die van dit ontwerp, de omvang en de perken van die rechten vast te stellen. In beginsel is dat juist, maar vermits artikel 15 der wet van 20 September 1948 aan de revisoren die optreden in het kader van die wet de rechten, plichten en verantwoordelijkheden heeft toegekend die bij artikel 65 van de wetten betreffende de vennootschappen worden bepaald, *zo lang hun statuut niet door een nieuwe wet is geregeld*, volgt daaruit dat de goedkeuring van dit wetsontwerp de voorlopige bepaling der wet van 20 September 1948 zou doen vervallen en dat de revisoren zonder rechten van onderzoek zouden blijven.

Gezien deze klaarblijkelijke leemte, besloot de Commissie eenparig een tweede lid te herstellen, tot regeling van het bijzonder geval bedoeld in de wet van 20 September 1948.

Dit lid luidt als volgt :

« Wordt hij met een opdracht belast krachtens § 3 van artikel 15, b, 2°, der wet van 20 September 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, dan mag de revisor zonder verplaatsing, en binnen de perken van zijn opdracht, inzage nemen van de boeken, de briefwisseling, de processen-verbaal en in het algemeen van alle schrifturen der onderneming waar hij zijn functie moet uitoefenen. »

Het aldus gewijzigd artikel wordt ten slotte eenparig aangenomen.

Art. 4.

Voorwaarden voor de toegang tot het beroep.

Uw Commissie stemt in met de door de Senaat voorgestelde verruiming. Een lid geeft echter uiting aan zijn vrees, dat de toegestane uitbreiding, door in het Instituut twee categorieën revisoren in het leven te roepen, nl. de universairen en de anderen, zal schaden aan de eenheid en de standing van het beroep. Men mag zich niet laten leiden door gemakzucht bij de erkenning van de gelijkwaardigheid van scholen en programma's.

Art. 5.

Adopté sans observations.

Art. 6.

Adopté sans observations.

Art. 7.

Régime des incompatibilités.

a) La Commission admet l'opportunité de rendre la fonction de reviseur de banque explicitement compatible avec celle de reviseur d'entreprise. Telle était évidemment son intention.

b) Le texte de la Chambre contenait un second paragraphe interdisant l'exercice, même à titre indépendant, de toute activité étrangère à la fonction telle qu'elle est définie à l'article 3. Ayant étendu cette fonction, le Sénat a supprimé ce paragraphe.

c) Le Sénat, en seconde lecture, a de plus supprimé le troisième paragraphe du texte de la Chambre qui permettait aux reviseurs d'entreprises d'exercer, avec l'autorisation du Conseil de l'Institut, des mandats de commissaires de sociétés, à condition de rester soumis, en cette qualité aux règles professionnelles et à la discipline de l'Institut, et de porter le titre de commissaire-reviseur.

La Commission regrette cette suppression. Le Ministre aussi. Le texte de la Chambre était lié à la proposition de loi de M. Scheyven sur la réforme du régime du contrôle des sociétés, pendante devant la Commission. Cette proposition institue, dans les sociétés qui font publiquement appel à l'épargne, des commissaires spéciaux choisis parmi les membres de l'Institut des reviseurs d'entreprises. Pour favoriser cette réforme, la Chambre avait autorisé d'avance, aux conditions prérappelées, l'exercice de fonctions de commissaires par les reviseurs d'entreprises. Elle avait même étendu la permission aux sociétés qui ne seraient pas soumises au régime de la proposition de M. Scheyven.

La Commission reste fidèle à ce point de vue. La fonction de commissaire, fait observer un membre, se range dans les attributions naturelles du reviseur d'entreprise. Il faut donc en favoriser l'exercice, tant dans le cadre de la proposition de loi de M. Scheyven, que dans toutes les sociétés commerciales en général. La Commission, d'accord avec le Ministre, souhaite l'adoption de la proposition Scheyven, et décide d'en reprendre l'examen.

Pour bien marquer ses intentions, elle rétablit le paragraphe supprimé par le Sénat. Elle insiste cependant sur le fait que le commissaire-reviseur désigné en dehors du cadre relativement limité de la proposition Scheyven, doit réunir strictement les garanties prévues au texte : autorisation du conseil de l'Institut, soumission aux règles et à la discipline professionnelles. Il est même souhaitable que les règlements de la profession y ajoutent des garanties inspirées de celles que prévoit la proposition Scheyven. Ces garanties seraient les suivantes : rémunération fixe et forfaitaire, incompatibilités de famille, droit de faire acter dans le rapport un avis distinct de celui des autres commissaires.

Le principe adopté, la Commission revoit la forme du texte. Il est anormal d'instituer au premier paragraphe l'in-

Art. 5.

Zonder opmerkingen aangenomen.

Art. 6.

Zonder opmerkingen aangenomen.

Art. 7.

Stelsel der onverenigbaarheden.

a) De Commissie erkent dat het wenselijk is de functie van bankrevisor uitdrukkelijk verenigbaar te verklaren met dit van bedrijfsrevisor. Zulks was natuurlijk haar bedoeling.

b) De tekst van de Kamer bevatte een tweede paragraaf, houdende verbod tot uitoefening van om het even welke bedrijvigheid, zelfs zelfstandig, die niet in verband staat met de functie zoals deze in artikel 3 wordt bepaald. Daar de Senaat bedoelde functie heeft verruimd, heeft hij deze paragraaf weggelaten.

c) De Senaat heeft bovendien, in tweede lezing, de derde paragraaf van de tekst van de Kamer weggelaten, waardoor de bedrijfsrevisoren, met toestemming van de Raad van het Instituut, mandaten van commissarissen van vennootschappen mochten uitoefenen mits zij, in die hoedanigheid, onderworpen bleven aan de beroepsregelen en aan de tucht van het Instituut, en de titel van commissaris-revisor voeren.

De Commissie betreurt die weglating. De Minister eveneens. De tekst van de Kamer was verbonden met het wetsvoorstel van de heer Scheyven betreffende de hervorming van het contrôleregime der vennootschappen dat aan de Commissie is voorgelegd. Door dit voorstel worden, in de vennootschappen die een openbaar beroep doen op de geldbeleggers, bijzondere commissarissen aangesteld die gekozen worden uit de leden van het Instituut der bedrijfsrevisoren. Om die hervorming in de hand te werken, had de Kamer bij voorbaat, onder de hoger vermelde voorwaarden, de uitoefening toegestaan van functies van commissarissen door de bedrijfsrevisoren. Zij had die machtiging zelfs uitgebreid tot de vennootschappen die niet onder het regime van het voorstel van de heer Scheyven zouden vallen.

De Commissie blijft bij dit standpunt. Een lid merkt op dat de funstie van commissaris onder de natuurlijke bevoegdheden van de bedrijfsrevisor valt. De uitoefening van die bevoegdheden moet derhalve begunstigd worden, zowel in het kader van het wetsvoorstel van de heer Scheyven als in al de handelsvennootschappen in het algemeen. De Commissie, in overeenstemming met de Minister, wenst dat het voorstel van de heer Scheyven zou worden aangenomen en beslist dat het onderzoek er van zal hervat worden.

Om haar inzichten duidelijk te kennen te geven, herstelt zij de door de Senaat weggelaten paragraaf. Zij legt nochtans nadruk op het feit dat de commissaris-revisor die aangewezen wordt buiten het vrij beperkt kader van het voorstel Scheyven volstrekt al de waarborgen moet bieden die door de tekst zijn vastgesteld : machtiging van de Raad van het Instituut, onderwerping aan de regelen en aan de tucht van het beroep. Het is zelfs wenselijk dat in de reglementen van het beroep waarborgen zouden toegevoegd worden naar het voorbeeld van die welke vastgesteld worden in het voorstel Scheyven. Die waarborgen zouden de volgende zijn : vaste en forfaitaire bezoldiging, familiale onverenigbaarheden, recht om in het verslag akte te laten nemen van een advies dat verschilt van dat van de andere commissarissen.

Eens dit beginsel aangenomen, herzielt de Commissie de vorm van de tekst. Het is niet normaal in de eerste paragraaf

compatibilité, pour la supprimer au second. On supprimera donc le mot « commissaire » au premier paragraphe, et l'on rédigera comme suit le second :

« Ils ne peuvent exercer des mandats de commissaires de société qu'avec l'autorisation du Conseil de l'Institut. En cette qualité, ils restent soumis aux règles professionnelles et à la discipline de l'Institut. »

L'article ainsi amendé est adopté à l'unanimité.

Art. 8 et 9.

Ces articles sont adoptés sans observation.

Après examen des légères modifications apportées par le Sénat, la Commission adopte sans observations les articles 10 à 26 inclus.

Elle adopte également l'article 27, relatif aux sanctions pénales, et se rallie à l'opinion du Sénat concernant la valeur probante des vérifications et certifications.

Les articles 29 et 30 sont également adoptés sans observations.

Art. 31.

Composition de la Commission d'agrération.

Des propositions nouvelles sont présentées au sujet de ce texte.

La Commission d'agrération, instituée parallèlement au Conseil provisoire, est chargée de la tâche délicate d'admettre au sein de l'Institut, pendant les quatre années de la période transitoire, les candidats reviseurs.

La Chambre, suivie sur ce point par le Sénat, avait jugé opportun de libérer le Conseil provisoire de ce souci. Elle avait cependant veillé à la liaison du conseil provisoire avec la commission d'agrération, en confiant la présidence des deux organes à la même personnalité, et en assurant à l'un et l'autre le concours du Président de la Commission bancaire.

Eu égard, d'une part, à la personnalité des membres de la Commission d'agrération, d'autre part, au souci de leur autorité, les deux Chambres s'étaient trouvées d'accord pour laisser à la Commission la liberté d'agréer ou de ne pas agréer les candidats, et ce par des décisions sans appel.

Cette conception est pour la première fois combattue au sein de votre Commission.

Un membre défend le principe de l'appel. Le droit d'appel, estime-t-il, fait partie de nos institutions. L'extension apportée à la fonction du reviseur l'impose plus impérieusement en l'occurrence. Le candidat non admis subira un énorme préjudice. Il faut lui assurer des garanties. L'intervenant est même d'avis qu'il faut supprimer le pouvoir, exorbitant à son sens, accordé à la Commission d'agrération, d'admettre ou de ne pas admettre un candidat réunissant les titres légaux. Il dépose des amendements instituant l'appel et l'admission de droit des candidats dont les titres sont conformes à la loi. Quelle sera l'instance d'appel ? L'orateur propose d'instituer à cette fin le conseil provisoire.

D'autres membres défendent le principe primitivement adopté et s'opposent particulièrement à l'idée de confier l'appréciation en degré d'appel au Conseil provisoire. Ce serait ruiner l'autorité des deux organes. De plus la qua-

de nonverigbaarheid in te voeren om haar dan in de tweede paragraaf weg te laten. Het woord « commissaris » zal dus in de eerste paragraaf worden weggelaten en de tweede paragraaf zal luiden als volgt :

« Zij mogen mandaten van commissaris van handelsvenootschappen slechts uitoefenen met de toestemming van de Raad van het Instituut. In die hoedanigheid blijven zij onderworpen aan de beroepsregelen en aan de tucht van het Instituut. »

Het aldus gewijzigde artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 8 en 9.

Deze artikelen worden zonder opmerking aangenomen.

Na onderzoek van de lichte wijzigingen die door de Senaat werden aangebracht, neemt de Commissie de artikelen 10 tot en met 26 zonder opmerkingen aan.

Zij neemt eveneens artikel 27 aan betreffende de strafbepalingen en sluit zich aan bij de opvatting van de Senaat betreffende de bewijskrachtige waarde van nazicht en waarmerkingen.

De artikelen 29 en 30 worden eveneens zonder opmerkingen aangenomen.

Art. 31.

Samenstelling van de Aanvaardingscommissie.

In verband met die tekst worden nieuwe voorstellen gedaan.

De aanvaardingscommissie, die naast de voorlopige raad wordt opgericht, is belast met de kiese taak om in het Instituut, tijdens de vier jaren van de overgangsperiode, de candidaat-revisoren aan te nemen.

De Kamer, die op dit punt gevolgd werd door de Senaat, had het wenselijk geacht de voorlopige raad van die zorg te ontslaan. Zij had nochtans gezorgd voor de verbinding tussen de voorlopige raad en de aanvaardingscommissie, door het voorzitterschap van de twee organismen toe te vertrouwen aan dezelfde persoon en door aan beide organismen de medewerking toe te zeggen van de voorzitter van de Bankcommissie.

Gezien enerzijds, de personaliteit van de leden der aanvaardingscommissie en anderzijds met het oog op hun gezag, waren beide Kamers het eens geworden om aan de Commissie de vrijheid te laten om de kandidaten al dan niet te aanvaarden, en dit door beslissingen zonder beroep.

Die opvatting wordt voor de eerste maal in uw Commissie bestreden.

Een lid verdedigt het beginsel van het hoger beroep. Hij is van mening dat het recht van beroep deel uitmaakt van onze instellingen. De uitbreiding die aan de functie van de revisor wordt gegeven maakt dit recht in dit geval nog dwingender. De niet aanvaarde candidaat zal een aanzienlijk nadeel ondergaan. Er moeten hem waarborgen gegeven worden. Hetzelfde lid meent zelfs dat het zijns inziens buitensporige recht moet afgeschaft worden dat aan de Aanvaardingscommissie wordt verleend om een candidaat die de wettelijke titels bezit al dan niet te aanvaarden. Hij stelt amendementen voor die er toe strekken hoger beroep in te voeren en de kandidaten wier titels overeenstemmen met de wet, *rechtens* te aanvaarden. Welke zal de instantie van beroep zijn ? Spreker stelt voor te dien einde de voorlopige raad in te stellen.

Andere leden verdedigen het beginsel dat eerst werd aangenomen en verzetten zich in het bijzonder tegen de opvatting om de beoordeling in beroep toe te vertrouwen aan de voorlopige raad. Daardoor zou het gezag

lification des membres de la Commission d'agréation est telle que l'on trouverait difficilement une instance d'appel plus autorisée. Il faut mettre le premier recrutement à l'abri des controverses et des recours.

La Commission envisage d'autres possibilités d'appel. On pense au Conseil d'Etat. Mais la Commission d'agréation n'est pas un organe administratif. Ses décisions ne sont donc pas de la compétence du Conseil d'Etat. On pense aussi à la Cour d'appel, mais il faut admettre que la Cour est mal placée pour apprécier les qualités exigées d'un reviseur. Après réflexion, la majorité de la Commission s'en tient à sa décision première. Elle écarte l'appel et rejette l'amendement tendant à l'admission de droit des candidats réunissant les conditions légales. Elle estime toutefois que la Commission d'agréation possède des bases d'appréciation telles que normalement les candidats qui remplissent les conditions doivent être admis, et que l'exclusion ne peut être prononcée que dans des cas exceptionnels.

La Commission apporte finalement au texte les modifications suivantes :

a) Elle n'impose pas la présence du Président de la Commission bancaire, qui doit garder sa liberté d'accepter ou refuser cette charge. S'il la décline, le choix se portera sur un membre de la Commission bancaire.

b) Elle rétablit l'agréation de droit comme reviseur d'entreprise, des deux reviseurs de banque appelés à faire partie de la Commission d'agréation. Le texte nouveau précise toutefois que la nomination d'un reviseur de banque ou d'un expert comptable comme membre de la Commission d'agréation vaut non pas agréation, mais *droit* d'agréation comme reviseur d'entreprises. Ceci veut dire que ces Messieurs garderont la liberté de devenir ou non reviseurs, selon leur désir.

c) Elle assure la suppléance des membres effectifs.

d) Enfin, il convient d'asseoir l'autorité légale de la Commission d'agréation en précisant les conditions de validité de ses délibérations. C'est l'objet des 3 derniers alinéas. L'alinéa final permet, par l'arrêté royal qu'il prévoit, d'assurer le fonctionnement de la Commission d'agréation sans attendre les réglementations prévus par l'article 30.

Art. 32.

Conditions d'admission des candidats reviseurs pendant la période transitoire.

Les modifications ci-après sont adoptées :

1. *A la lettre b)* : nonobstant certains avis affirmatifs, la Commission estime qu'il ne résulte pas suffisamment du texte adopté par le Sénat, que les licenciés en sciences commerciales du régime ancien peuvent, à l'instar des licenciés du régime nouveau, être admis comme reviseurs.

Pour lever tout doute à ce sujet, elle adopte l'amendement ci-après :

«   tre âgé de trente ans révolus à la date de la demande d'admission, et être porteur d'un des diplômes visés à l'article 4, 4°, ou d'un diplôme de licencié en sciences commerciales délivré sous le régime antérieur à celui qu'a insti-

van beide organen worden ondermijnd. Bovendien is de qualificatie van de leden van de Aanvaardingscommissie van die aard dat men m  oilyk een meer bevoegde instantie van beroep zou vinden. De eerste aanwerving moet worden gevrijwaard tegen betwisting en hoger beroep.

De Commissie overweegt andere mogelijkheden om het hoger beroep in te stellen, bij voorbeeld, de Raad van State. Maar de Aanvaardingscommissie is geen bestuursorgaan. Haar beslissingen vallen dus niet onder de bevoegdheid van de Raad van State. Ook aan het Hof van beroep wordt gedacht, maar er dient erkend, dat het Hof niet het aangewezen orgaan is om te oordelen over de hoedanigheden, die een revisor moet bezitten. Na beraad blijft de meerderheid van de Commissie bij haar eerste besluit. Zij wijst het hoger beroep af en verworpt het amendement, dat er toe strekt de kandidaten, die de wettelijke voorwaarden vervuilen, rechtens toe te laten. Zij is evenwel van oordeel, dat de Aanvaardingscommissie over zodanige beoordelingsgronden beschikt, dat de kandidaten, die de voorwaarden vervullen, normaal moeten toegelaten worden, en dat tot uitsluiting slechts in uitzonderingsgevallen mag worden besloten.

Ten slotte brengt de Commissie in de tekst volgende wijzigingen aan :

a) Zij eist de aanwezigheid niet van de voorzitter der Bankcommissie, die de vrijheid moet behouden deze opdracht te aanvaarden of te weigeren. Wijst hij ze van de hand, dan valt de keus op een lid van de Bankcommissie.

b) Zij voegt opnieuw de bepaling in, waarbij de twee bankrevisoren, die aangewezen worden om deel uit te maken van de Aanvaardingscommissie, rechtens als bedrijfsrevisoren aanvaard worden. In de nieuwe tekst wordt echter nader bepaald dat de benoeming van een bankrevisor of van een accountant tot lid van de Aanvaardingscommissie niet als aanvaarding, maar als *recht* op aanvaarding als bedrijfsrevisor geldt. Dit betekent, dat het deze heren vrij staat, overeenkomstig hun wens, al dan niet revisor te worden.

c) Zij zorgt voor de vervanging der werkende leden.

d) Ten slotte komt het er op aan het wettelijk gezag van de Aanvaardingscommissie te vestigen, door de voorwaarden te bepalen voor de geldigheid van haar beslissingen. Die maakt het voorwerp uit van de laatste drie leden. In het laatste lid wordt een Koninklijk besluit in het vooruitzicht gesteld, waarbij aan de Aanvaardingscommissie de mogelijkheid geboden wordt haar werking te verzekeren, zonder de in artikel 30 vermelde reglementen af te wachten.

Art. 32.

Voorwaarden in zake aanvaarding van de candidaat-revisoren tijdens de overgangperiode.

De volgende wijzigingen worden aangenomen :

1. *Onder littera b)* : in weerwil van sommige bevestigende adviezen, is de Commissie van mening dat uit de door de Senaat aangenomen tekst niet voldoende blijkt dat de licenti  ten in de handelswetenschappen van het vroegere stelsel, zoals de licenti  ten van het nieuwe stelsel, kunnen aanvaard worden als revisoren.

Ten einde iedere twijfel dienaangaande weg te nemen, keurt zij volgend amendement goed :

« Op de datum van de aanvraag tot toelating, de leeftijd van ten volle dertig jaar hebben bereikt en houder zijn van een van de diploma's vermeld in artikel 4, 4°, of van een diploma van licentiaat in de handelswetenschappen, uitge-

tué l'arrêté royal du 17 septembre 1934 fixant les conditions de la collation du diplôme de licencié en sciences commerciales, et avoir... »

2. A la lettre c) la Commission supprime les mots « d'une façon ininterrompue ». Motif : il n'y a pas de raison d'imposer, dans l'hypothèse visée, des conditions plus rigoureuses que celles prévues à la lettre b).

3. A l'alinéa final, la Commission corrige une erreur matérielle; il faut lire « Les décisions de la Commission d'agrégation... » au lieu de « Les décisions du Conseil provisoire... »

Un amendement qui propose la fusion des alinéas d) et e), de manière à permettre la totalisation de dix années de pratique comme expert indépendant et comme membre du personnel qualifié d'une fiduciaire est rejeté. Motif : les conditions d'admission sont suffisamment larges sans qu'il faille les étendre encore.

Art. 33.

Cet article est adopté tel qu'il a été amendé par le Sénat.

Art. 34.

Levée provisoire des incompatibilités.

Les modifications suivantes sont adoptées :

1. La compétence en la matière est accordée au Conseil provisoire en lieu et place de la Commission d'agrégation. Motif : cette question relève de l'autorité disciplinaire.

2. La levée provisoire des incompatibilités est prévue non seulement au regard de l'article 3, mais également au regard de l'article 7.

3. L'alinéa 2 du texte nouveau modifie la forme du texte adopté par le Sénat.

4. Le dernier alinéa précise que dans l'exercice des activités autorisées, les reviseurs restent soumis à la discipline de l'Institut.

L'ensemble du projet est adopté à l'unanimité.

Le présent rapport est approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
P. HUMBLET.

Le Président,
F. VAN CAUWELAERT.

reikt onder het regime van vóór datgeen ingesteld door het koninklijk besluit van 17 September 1934 tot vaststelling van de voorwaarden voor het toekennen van het diploma van licentiaat in de handelswetenschappen, en gedurende ten minste... »

2. Onder littera c) last de Commissie het woord « onafgebroken » weg. Reden : er bestaat geen reden om, in bedoelde onderstelling, strengere voorwaarden op te leggen dan die welke bepaald zijn in littera b).

3. In het laatste lid verbetert de Commissie een materiële fout; men leze « Tegen de beslissingen van de Aanvaardingscommissie... », in plaats van « Tegen de beslissingen van de voorlopige Raad... ».

Een amendement, waarin wordt voorgesteld lid d) en lid e) te versmelten, ten einde de totalisatie mogelijk te maken van tien jaren praktijk als zelfstandig deskundige en als lid van het geschoold personeel van een fiduciaire, wordt verworpen. Reden : de voorwaarden van toelating zijn ruim genoeg zonder ze nog te moeten uitbreiden.

Art. 33.

Dit artikel wordt aangenomen zoals het door de Senaat werd gewijzigd.

Art. 34.

Voorlopige opheffing van de onverenigbaarheden.

De volgende wijzigingen worden aangenomen :

1. De bevoegdheid ter zake wordt toegekend aan de voorlopige Raad in plaats van aan de Aanvaardingscommissie. Reden : die kwestie behoort tot de bevoegdheid van het disciplinaire gezag.

2. De voorlopige opheffing van de onverenigbaarheden wordt voorzien, niet allen ten opzichte van artikel 3, maar eveneens ten opzichte van artikel 7.

3. In het tweede lid van de nieuwe tekst wordt de vorm van de door de Senaat aangenomen tekst gewijzigd.

4. In het laatste lid wordt bepaald dat de revisoren, bij de uitoefening van de toegelaten bedrijvigheden, onderworpen blijven aan de tucht van het Instituut.

Het ontwerp in zijn geheel wordt eenparig aangenomen.

Dit verslag wordt eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
P. HUMBLET.

De Voorzitter,
F. VAN CAUWELAERT.

TEXTES AMENDÉS PAR LA COMMISSION.

INTITULÉ.

Projet de loi
créant un Institut des réviseurs d'entreprises.

Article premier.

Il est créé un Institut des *Reviseurs d'entreprises* jouissant de la personnalité civile. Le siège de l'Institut est établi dans l'agglomération bruxelloise, telle qu'elle est définie par la loi sur l'emploi des langues en matière administrative.

Art. 3.

Ajouter un alinéa 2 libellé comme suit :

Lorsqu'il est commis en vertu de l'article 15, *b*, 2°, § 3, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, le réviseur peut prendre connaissance, sans déplacement, et dans les limites de sa mission, des livres, de la correspondance, des procès-verbaux et généralement de toutes les écritures de l'entreprise auprès de laquelle il a été appelé à exercer sa fonction.

La fonction de réviseur d'entreprises consiste à exécuter toutes missions relatives à l'organisation de services comptables, au redressement, à la vérification et à la certification de l'exactitude et de la sincérité de tous documents comptables. Elle peut aussi consister à analyser, par les procédés de la technique comptable, la situation et le fonctionnement des entreprises tant aux points de vue de leur crédit, de leur rendement et des risques qu'elles encourrent, qu'au point de vue des lois qui leur sont applicables.

Art. 7.

Seuls les membres de l'Institut peuvent porter le titre de réviseur d'entreprises. Hormis les fonctions exercées dans l'enseignement, celles de réviseur de banque et d'expert judiciaire, les réviseurs ne peuvent s'engager dans les liens de subordination d'un contrat d'emploi ou de travail, ni exercer un mandat d'administrateur, gérant ou fondé de pouvoirs de sociétés commerciales ou à forme commerciale, ou une fonction rémunérée par l'État, les provinces ou les communes.

Ils ne peuvent exercer des mandats de commissaire de société qu'avec l'autorisation du Conseil de l'Institut. En cette qualité ils restent soumis aux règles professionnelles et à la discipline de l'Institut.

Art. 31.

Pendant les quatre premières années de l'existence de l'Institut, l'admission des membres est confiée à une commission d'agrégation, nommée par arrêté royal dans les deux mois qui suivront la mise en vigueur de la présente loi. La commission est composée du président du Conseil provisoire, qui la préside, du Président ou d'un membre de la *Commission bancaire*, de deux professeurs de l'enseignement commercial supérieur, de deux réviseurs de banque, de quatre experts-comptables ayant exercé en Belgique à titre indépendant pendant les dix dernières années au moins.

Sont nommés également par arrêté royal à titre de membres suppléants de la commission d'agrégation, en observant la disposition de l'alinéa 4 ci-après, un membre de la *Commission bancaire*, deux professeurs de l'enseignement com-

TEKSTEN GEWIJZIGD DOOR DE COMMISSIE.

TITEL.

Wetsontwerp
houdende oprichting van een Instituut der bedrijfsrevisoren.

Eerste artikel.

Er wordt een Instituut der *Bedrijfsrevisoren* opgericht bekleed met rechtspersoonlijkheid. De zetel van het Instituut is gevestigd in de Brusselse agglomeratie, zoals deze omschreven is in de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken.

Art. 3.

Een tweede lid toevoegen, luidend als volgt :

Wordt hij krachtens § 3, van artikel 15, *b*, 2°, der wet van 20 September 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven met een opdracht belast, dan mag de revisor, zonder verplaatsing, en binnen de perken van zijn opdracht, inzage nemen van de boeken, de briefwisseling, de processen-verbaal en, in het algemeen, van alle schrifturen der onderneming waar hij zijn functie moet uitoefenen.

De bedrijfsrevisor heeft als functie alle opdrachten uit te voeren in verband met de organisatie van boekhoudingsdiensten, het verbeteren, nazien en waarmerken van de juistheid en echtheid van alle boekhoudingsstukken. Zijn functie kan ook bestaan in het boekhoudkundig ontleden van de toestand en werking der ondernemingen zowel ten opzichte van hun kredietwaardigheid, hun rendement en hun risico's als van de wetten die op hen toepasselijk zijn.

Art. 7.

Alleen de leden van het Instituut mogen de titel van bedrijfsrevisor voeren. Buiten de functies uitgeoefend in het onderwijs en die van bankrevisor en gerechtelijk deskundige, mogen de revisoren zich niet verbinden door een bedienden- of arbeidscontract, noch het mandaat van beheerder, zaakvoerder of gevolmachtigde van handelsvennootschappen of vennootschappen in handelsvorm, of een door de Staat, de provinciën of de gemeenten bezoldigde functie, bekleden.

Zij mogen mandaten van commissaris van handelsvennootschap slechts bekleden met de toestemming van de Raad van het Instituut. In die hoedanigheid blijven zij onderworpen aan de beroepsregelen en aan de tucht van het Instituut.

Art. 31.

Tijdens de eerste vier jaren van het bestaan van het Instituut, wordt de toelating der leden toevertrouwd aan een aanvaardingscommissie, welke bij Koninklijk besluit binnen twee maanden na de inwerkingtreding van deze wet wordt benoemd. Zij is samengesteld uit de voorzitter van de voorlopige Raad, die het voorzitterschap waarneemt, uit de voorzitter of een lid der *Bankcommissie*, uit twee hoogleraren van het hoger handelsonderwijs, uit twee bankrevisoren, alsmede uit vier accountants, die gedurende ten minste de tien jongste jaren in België het beroep zelfstandig hebben uitgeoefend.

Worden eveneens bij Koninklijk besluit benoemd tot plaatsvervangende leden van de aanvaardingscommissie, met inachtneming van de bepaling van lid 4 hierna, een lid van de *Bankcommissie*, twee hoogleraren van het hoger

mercial supérieur, deux réviseurs de banque, quatre experts-comptables ayant exercé en Belgique à titre indépendant pendant les dix dernières années au moins.

La nomination d'un réviseur de banque ou d'un expert comptable comme membre ou membre suppléant de la commission vaut droit d'agrément comme réviseur d'entreprises.

La commission est composée de façon telle que, par la représentation égale des deux groupes linguistiques, elle puisse procéder à l'admission des candidats tant d'expression française que d'expression néerlandaise.

Elle ne peut siéger valablement ni prendre de décisions que si les trois quarts des membres, éventuellement remplacés par leurs suppléants, sont présents.

Le président a voix prépondérante en cas de parité des voix.

Les modalités de fonctionnement de la Commission sont établies par arrêté royal.

Art. 32.

La commission d'agrément peut admettre au serment requis pour devenir membre de l'Institut des Réviseurs d'entreprises les personnes qui réunissent les conditions prévues à l'article 4, 1° et 3°, et remplissent une des conditions énumérées ci-après :

a) être inscrits sur les listes des réviseurs de banque établies par la Commission bancaire;

b) être âgé de 30 ans révolus à la date de la demande d'admission et être porteur d'un des diplômes visés à l'article 4, 4°, ou d'un diplôme de licencié en sciences commerciales délivré sous le régime antérieur à celui qu'a institué l'arrêté royal du 17 septembre 1934 fixant les conditions de la collation du diplôme de licencié en sciences commerciales, et avoir, durant cinq années au moins, dirigé les services comptables d'entreprises ou rempli des tâches et missions relevant de l'expertise comptable, fût-ce même dans les liens d'un contrat d'emploi;

c) être âgé de trente ans révolus et avoir, durant cinq années au moins, dirigé les services comptables d'entreprises ou rempli des tâches et missions relevant de l'expertise comptable, fût-ce même dans les liens d'un contrat d'emploi, et avoir satisfait à un examen dont le programme et les modalités seront fixés par arrêté royal sur proposition du Conseil provisoire;

d) avoir, à la date de la demande d'admission, exercé en Belgique, à titre indépendant et principal, la profession d'expert-comptable pendant au moins dix ans;

e) avoir, comme membre du personnel qualifié d'une fiduciaire, été chargé de la revision des comptes d'entreprises au moins pendant les dix années précédant la demande d'admission.

Les décisions de la commission d'agrément ne sont pas susceptibles d'appel.

Art. 34.

Le Conseil provisoire peut autoriser la continuation de tout ou partie des activités professionnelles autres que celles définies à l'article 3, ou incompatibles aux termes de l'article 7 avec la fonction de réviseur d'entreprises.

Le Conseil provisoire fixe la durée de validité de ces autorisations, qui ne peut dépasser les quatre premières années suivant la création de l'Institut.

Dans l'exercice des activités autorisées conformément aux alinéas précédents, les réviseurs d'entreprises restent soumis à la discipline de l'Institut.

handelsonderwijs, twee bankrevisoren, vier accountants, die gedurende de tien jongste jaren ten minste in België het beroep zelfstandig hebben uitgeoefend.

De benoeming van een bankrevisor of van een accountant tot lid of plaatsvervangend lid van de commissie geldt als recht op aanvaarding in de hoedanigheid van bedrijfsrevisor.

Deze commissie is derwijze samengesteld dat zij, door een gelijke vertegenwoordiging van beide taalgroepen, tot de toelating zowel van franstalige als nederlandstalige kandidaten kan overgaan.

Zij kan slechts op geldige wijze zetelen of beslissingen nemen indien de drie vierden van de leden, die eventueel vervangen worden door hun plaatsvervangers, aanwezig zijn.

Bij staking van stemmen, is de stem van de voorzitter beslissend.

De modaliteiten in zake de werking van de Commissie worden bij Koninklijk besluit vastgesteld.

Art. 32.

De aanvaardingscommissie kan tot de eed, welke vereist is om lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren te kunnen worden, die personen toelaten die de bij artikel 4, 1° en 3°, gestelde voorwaarden vervullen en aan een der hierna opgesomde eisen voldoen :

a) ingeschreven zijn op de door de Bankcommissie opgemaakte lijst van bankrevisoren;

b) op de datum van de aanvraag tot toelating de leeftijd van ten volle 30 jaar hebben bereikt en houder zijn van een van de diploma's vermeld in artikel 4, 4°, of van een diploma van licentiaat in de handelswetenschappen, uitgereikt onder het regime van vóór datgene ingesteld door het Koninklijk besluit van 17 September 1934 tot vaststelling van de voorwaarden voor het toekennen van het diploma van licentiaat in de handelswetenschappen, en gedurende ten minste vijf jaar, zelfs ingevolge een dienstcontract, de boekhoudingsdiensten van ondernemingen hebben geleid of accountancyzaken en -opdrachten hebben uitgevoerd;

c) ten volle dertig jaar oud zijn en gedurende ten minste vijf jaren, zelfs ingevolge een dienstcontract, de boekhoudingsdiensten van ondernemingen hebben geleid of accountancyzaken en -opdrachten hebben uitgevoerd en geslaagd zijn in een examen waarvan het programma en de modaliteiten op voorstel van de voorlopige Raad bij Koninklijk besluit worden vastgesteld;

d) op de datum, waarop hun aanvraag is ingediend, gedurende tien jaar ten minste hoofdzakelijk het beroep van accountant zelfstandig hebben uitgeoefend;

e) als lid van het bevoegd personeel van een fiduciaire, gedurende tien jaar ten minste, die de aanvraag tot toelating voorafgaan, belast zijn geweest met het nazien van rekeningen van ondernemingen.

Tegen de beslissingen van de aanvaardingscommissie kan geen hoger beroep worden ingesteld.

Art. 34.

De voorlopige Raad kan toelating verlenen om andere beroepsbedrijvigheden buiten die bepaald in artikel 3, of die luidens artikel 7 onverenigbaar zijn met de functie van bedrijfsrevisor, geheel of gedeeltelijk voort te zetten.

De voorlopige Raad bepaalt de geldigheidsduur van die toelatingen, die niet verder mag reiken dan de eerste vier jaren volgende op de instelling van het Instituut.

Bij de uitoefening der bedrijvigheden toegelaten overeenkomstig de vorige leden, blijven de bedrijfsrevisoren onderworpen aan de tucht van het Instituut.